

М.С. МАХНОВЕЦЬ,

лікар-епізоотолог Коропської районної державної лікарні ветеринарної медицини Чернігівської обл.

ЕПІЗООТОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО СКАЗУ В КОРОПСЬКОМУ РАЙОНІ

Сказ – особливо небезпечна інфекційна хвороба теплокровних тварин. До неї сприйнятливі домашні та дикі тварини, а також люди. Характеризується гострим перебігом, тяжким ураженням центральної нервової системи і завжди закінчується смертю. Лікування від сказу не розроблено.

Загальна площа Коропського району – 128,93 тис. га. Під лісовими масивами зайнято 37,671 тис. га земель, болотами – 5,204 тис. га, сільськогосподарськими угіддями – 78,240 тис. га. Для проживання диких тварин і полювання доступні 100 тис. га.

За даними мисливських господарств Коропського району (мисливсько-рибальське підприємство «Коропське» охоплює територію 94,5 тис. га, СП «Бересна» – 16,7 тис. га, СЛГ «Авангард-ліс» – 14,9 тис. га), на його території мешкає 173 лисиці, 14 вовків, 83 єнотоподібних собаки, 269 куниця, 32 борсуки.

Також за інформацією мисливських господарств, щільність червоної лисиці протягом останніх років у середньому по району становить 1,1–1,6 тварини на 1000 га мисливських угідь, що близько до нормативних показників, за яких епізоотія сказу мала б згасати. Однак епізоотична ситуація свідчить про те, що щільність лисиці значно більша. Дані були б достовірнішими, якби єгері вели облік лисиць не лише на контрольованих територіях мисливських угідь, а й тих, які мешкають поблизу населених пунктів – за 2–3 кілометри від них.

Сказ реєструють у різних частинах району. Зокрема в 2010 р. було виявлено 5 неблагополучних щодо цього захворювання пунктів (сказ котів – села Шабалинів і Криски, собак – село Карильське, лисиць – села Горохове та Іваньків), у 2011 р. – 3 неблагополучні пункти (сказ котів – села

Червоне та Мізин, сказ єнотоподібних собак – с. Розлети), а в 2012 р. – 1 неблагополучний пункт (сказ котів – с. Червоне). Коропський район належить до зони з численними резервуарами сказу – куниця, лисиця, вовки, єнотоподібні собаки й гризуни.

На території району мешкають дикі м'ясоїдні тварини, які в природі є постійним джерелом сказу. Перше місце посідає лисиця, відтак – єнотоподібні собаки, вовки, за ними – куниця, борсуки, видри, ондатри.

Лисиця – один з найбільш масових видів серед хижаків, які мешкають на території району, й основне джерело вірусу сказу. Потенційне джерело вірусу – безпритульні коти й собаки.

Серед усіх теплокровних тварин лисиця найсприйнятливіша до вірусу сказу. Впродовж останніх років розорюваність сільськогосподарських угідь у районі значно скоротилася, не ведеться боротьба з мишоподібними гризунами, а отже, значно поліпшилася кормова база, внаслідок чого зросла популяція червоної лисиці.

Випадки захворюваності лисиць реєструють упродовж усього року з різким зростанням їх кількості в лютому – квітні в період парування, а також у вересні – грудні, коли популяція збільшується за рахунок молодих тварин.

Зараження сказом відбувається здебільшого через укуси чи потрапляння слини хворої тварини на свіжі рани, порізи, подряпини шкіри чи слизових оболонок. Тривалість інкубаційного періоду залежить від виду, віку та резистентності тварини, місця й характеру укусу. Найкоротший інкубаційний період – 7–8 днів, а в деяких випадках він може тривати 3–6 місяців. Головною ознакою захворювання є зміна поведінки – зникає відчуття страху, звірі втрачають пильність – удень з'являються в населених пунктах, у місцях випасання й утримання худоби, нападають на людей і тварин.

У 2012 р. у Коропському районі було зареєстровано 40 звернень громадян до Центральної районної лікарні з приводу покусів тваринами, в т. ч. 25 – собаками, 14 – котами, 1 – куницею. 19 громадян пройшли курс антирабічного лікування.

Коропська районна державна лікарня ветеринарної медицини проводить низку протиепізоотичних заходів щодо недопущення захворюваності на сказ серед тварин, населення. Ведеться активна імунізація котів і собак на підконтрольних об'єктах, здійснюється подвірний обхід і щеплення тварин приватного сектору населення району.

Упродовж 2012 р. фахівці ветеринарної медицини в районі щепили вакциною «Рабістар» проти сказу 8724 собаки та 8512 котів (у 2011 р. було щеплено відповідно 5928 і 3195 тварин). Окрім активної імунізації, ветеринарні спеціалісти постійно інформують жителів Коропського району про сказ через засоби масової інформації.

У 2011–2012 рр. пероральну імунізацію диких м'ясоїдних тварин на території Коропського району не робили через відсутність вакцини, що надалі може ускладнити епізоотичну ситуацію щодо цього небезпечного захворювання.

Рішенням Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії при Коропській районній державній адміністрації від 26 квітня 2012 р. № 5 затверджено Правила утримання собак, котів і інших тварин у населених пунктах Коропського району.

Для успішної боротьби зі сказом слід проводити такі заходи профілактики:

1. Власникам – раз на рік доставляти тварин (котів і собак) до місцевих ветеринарних лікувально-профілактичних закладів для клінічного огляду, діагностичних досліджень і активної імунізації антирабічною вакциною.

2. Органам місцевого самоврядування – контролювати правила утримання собак і котів у населених пунктах та за їх межами.

3. Вести боротьбу з бродячими й безпритульними собаками і котами, регулювати чисельність диких м'ясоїдних.

Вважаємо, що проблема забезпечення стійкого благополуччя щодо сказу тварин не лише ветеринарна, а й загальнодержавна. Запорукою її успішного вирішення є реалізація програми пероральної імунізації диких м'ясоїдних тварин упродовж не менше 5 років не лише в окремих 2–5 областях, а й по всій країні.

Сказ можна подолати лише за умов тісної взаємодії й узгодженої роботи всіх відповідальних служб і відомств. Органам місцевого самоврядування слід передбачати в бюджеті кошти на проведення заходів з профілактики та ліквідації вогнищ сказу на своїх територіях. ☺

ТРАТ "Реагент"

- це вітчизняні ветеринарні препарати на основі:

- Гентаміцину
- Енрофлоксацину
- Тилозину
- Левамізолу
- Альбендазолу
- Івермектину
- Окситоцину
- Вітамінів А, D₃, Е, F...

...а також понад 250 найменувань ветеринарних препаратів відомих виробників!

ТРАТ "Реагент"

- це набори хімреактивів для ветсанекспертизи продуктів харчування:

- молока та молочних продуктів;
- м'яса;
- продуктів рослинного походження;
- фарби для мікроскопії мазків;
- набір для визначення трихінельозу в м'ясі;
- фарба для клеймування м'яса.

49019, Дніпропетровськ, вул. Ударників, 27
Тел./факс (056) 370-38-67
Тел. (056) 372-35-57
Ліцензія АВ 541557 від 21.10.2010

ТРАТ "Реагент"

- це європейська якість та українські ціни!